

A Different Lesson
שיעור אחר
درس آخر
לזכרה של המורה לאה ברק

שיעור אחר – חינוך, אקטואליה ומה שביניהם

סליחה ואחריות

מטרות השיעור

1. התלמידים ידונו במושג "אחריות" ויקשרו בינו לבין יום הכיפורים, תוך הבנת משמעות המושג לגביהם.
2. התלמידים יקבלו עידוד לעריכת חשבון נפש פרטי.

מהלך השיעור

1. לפני התחלת השיעור תפנה המורה לשני תלמידים (רצוי שניים הידועים ביכולת המשחק שלהם) ותבקש מהם לביים הצגה קצרה לפני הכיתה. יהיה עליהם לחכות לאחר הצלצול בחדר המורים. המורה תפתח את השיעור ולאחר כשתי דקות הם יגיעו ויעמדו מעבר לדלת הכיתה וידברו אחד אל השני בכעס ובצעקות. המורה תכניס את שניהם אל חדר הכיתה ותשאל אותם מה קרה. בתחילה התלמידים לא ירצו לשתף פעולה ויעמידו פנים כאילו הם כועסים, אך המורה תתקש ותשאל אותם לפרטי המקרה. התלמידים יספרו כל אחד את עמדתו על פי הכרטיסים שיקבלו (בנספח).
 2. המורה תשאל את התלמידים: מדוע לדעתכם מסרב הילד שקיבל את המכה לסלוח? מה ההבדל בין סליחה "בפה" וסליחה "בלב"?
 3. המורה תודה לתלמידים ותספר לשאר התלמידים שסיטואציה זו לא התרחשה במציאות. יחד עם זאת, סיטואציה זו ממחישה בפנינו מצבים בהם אנשים עושים מעשים לא ראויים ואינם נוטלים אחריות למעשיהם. גם בקשת הסליחה במקרה זה היא לא בקשה אמיתית אלא "מהפה ולחוך" בלבד.
 4. המורה תשאל: האם קרה לכם מקרה בו ביקשתם סליחה אבל לא ממש התכוונתם לכך? מה המשמעות של בקשת סליחה אמיתית?
 5. המורה תכתוב על הלוח את המילה **אחריות**, ותשאל את התלמידים: אלו מילים אתם יכולים למצוא בתוך המילה אחריות? (תשובות אפשריות: אח, אחר). המורה תסביר לתלמידים: בתוך המילה אחריות מסתתרות מילים המסבירות את משמעות המילה עצמה: כשאנו נוטלים אחריות על מעשינו אנו חושבים על הסביבה שלנו (אחים/אחרים) ולא רק על עצמנו. אם אנו לא מגלים רגישות לסביבתנו, אנו לא מבינים שמעשים או אמירות מסוימות שלנו עלולים לפגוע באחרים ולהרחיק אותם מאיתנו. קבלת אחריות וגילוי בגרות אמיתיים מתרחשים רק כאשר אדם מודה בטעותו ומוכן לבקש סליחה ולהבטיח כי לא יחזור על התנהגותו בעתיד. זוהי משמעותה של בקשת סליחה אמיתית.
- הערה למורה: בתוך המילה מופיעות מילים נוספות שניתן לדון בהם כמו "אחרי". ניתן לספר לתלמידים שהמילה אחרי! היא קריאה ידועה בצה"ל המסמלת גילוי מנהיגות של מפקד. בדומה לכך, אדם המגלה אחריות הוא אדם הראוי להנהיג אחרים. הוא מבין את משמעותם של מעשים, אמירות והתנהגויות ועל כן מסוגל לגלות אמפטיה ורגישות כלפי זולתו.

A Different Lesson
שיעור אחר
درس آخر
ליכורה של המורה לאה ברק

6. המורה תדון עם התלמידים ביום הכיפורים הקרב ובמשמעותו עבור עם ישראל: יום הכיפורים נחשב ליום הנעלה והקדוש ביותר לעם ישראל. יום בו אנו עסוקים בעריכת חשבון נפש לגבי מעשינו ובניסיון להבין את הטעויות שלנו, להתחרט עליהן ולהחליט לשנות את התנהגותנו לעתיד.
7. המורה תשאל: מה הקשר בין דברים אלו הנוגעים ליום הכיפורים לבין המושג "אחריות" עליו דיברנו כעת? המורה תסביר: המסקנה אליה הגענו מוקדם יותר, על פיה אדם אחראי הוא אדם בוגר המסוגל להיות רגיש לסביבתו, להודות בטעויות ולשנות את התנהגותו באמת, קשורה באופן ישיר אל היום החשוב העומד לפתחנו. עלינו להבין כי יום הכיפורים הוא הזדמנות פז עבור כולנו לגלות אחריות על ידי התבוננות פנימה על עצמנו ועל החסרונות שבנו. החלטות שנקבל ביום זה, אם ייעשו בכנות וברצינות, עשויות ללוות אותנו במהלך השנה ולעזור לנו להתגבר על קשיים ועל טעויות.
8. המורה תחלק לכל תלמיד פתק (להלן) ותבקש מכל אחד למלא אותו לעצמו (אפשר בבית). הפתק עשוי לסייע לתלמידים לערוך "חשבון נפש" פרטי לקראת יום כיפור.

חשבון הנפש שלי

אני מרגיש שאני צריך לבקש סליחה מ...

אני יודע שעליי להשתפר ב...

אחד הדברים שאני הכי רוצה לתקן/לשנות בעצמי הוא....

אני מתכוון לשנות דבר זה על ידי...

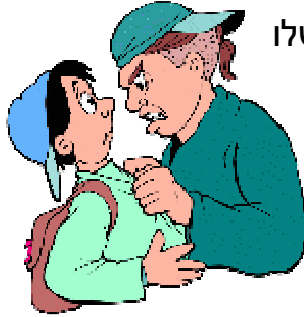
תלמיד/ה יקר/ה!

לא תמיד אנו יודעים איך לשנות דבר שאנו רוצים לשנות בעצמנו. לשם כך רצוי מאוד לשוחח עם מבוגר קרוב (הורה, מורה או כל אדם אחר שאנו סומכים עליו) ולהתייעץ איתו.

גמר חתימה טובה!

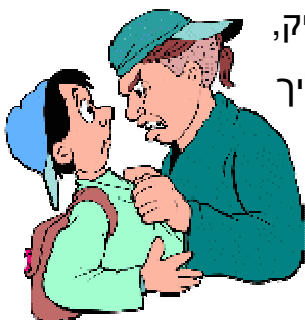
חברך הטוב חושב שזה נורא מצחיק שהוא כל פעם נותן לך "צ'פחה" קטנה על העורף. כשאתה עובר לידו או יושב לידו. הערת לו על כך כמה פעמים אבל הוא ממשיך בשלו. כמה פעמים כבר ממש היית קרוב להחזיר לו והפעם הוא עיצבן אותך ממש: דיברתם

בהפסקה וכשלרגע הסתובבת הרגשת עוד פעם את היד שלו נוחתת לך על העורף. "די!!!" צרחת עליו "אולי תפסיק כבר עם הקטע הזה". אבל חברך צחק ואמר לך: "מה אתה מתרגש, בסך הכל צוחקים אתך". הסברת לו שאותך זה ממש לא מצחיק ואתה לא מתכוון לעבור על כך בשתיקה יותר. חברך הגיב בחיוך: "נו, באמת, קח בקלות, מה הסיפור שלך? טוב, בסדר מצטער, לא נוגע בך יותר, בסדר?"

אתה מרגיש שהוא לא באמת מתכוון לדברים שאמר ולא ממש מצטער על מעשיו. אתה כועס עליו מאוד.

חבר שלך כועס עליך מאוד. היום ואתמול כל פעם שהוא עבר לידך נתת לו "צ'פחה"

קטנה על העורף. ככה סתם, בשביל הצחוק. אותך זה נורא הצחיק, אבל הוא ממש התעצבן עליך. בפעם האחרונה הוא ממש צעק עליך שתפסיק ואתה בכלל לא מבין מה הוא כל כך מתרגש... אמרת לו שייקח קצת יותר בקלות את החיים ולא יעשה סיפור מכל דבר. אפילו אמרת לו שאתה מצטער ולא תעשה את זה יותר (למרות שאתה לא כל כך מתכוון לזה...), אבל הוא עדיין כועס. איזה כבד הוא! מה, הוא לא מבין צחוק???